

Sjælland
J.nr. 2021 - 7989
Juni 2023

HØRINGSNOTAT

Vedrørende høringssvar til forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for N171 Klinteskoven og Klinteskov kalkgrund

Forslag til Natura 2000-plan for N171 Klinteskoven og Klinteskov kalkgrund har været i offentlig høring fra den 21. februar 2022 til den 25. maj 2022.

Indkomne høringssvar kan ses i dokumentet "Indkomne høringssvar til høring af Natura 2000-planerne 2022-27" på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Den offentlige høring er annonceret på Miljøstyrelsens hjemmeside og via Miljøstyrelsens nyhedsbrev. Relevante myndigheder er desuden direkte orienteret, jf. miljømålsloven § 43. Lodsejere med væsentlige interesser, der vil kunne berøres af et eller flere elementer i planlægningen for et Natura 2000-område, er individuelt blevet orienteret om høringen over forslag til Natura 2000-planer. Relevante organisationer og foreninger er ligeledes blevet direkte orienteret. Alle forslag til Natura 2000-planer har kunnet tilgås via Miljøstyrelsens hjemmeside.

Miljøstyrelsen har i alt modtaget ca. 440 høringssvar både specifikke høringssvar vedrørende de enkelte Natura 2000-planer og mere generelle høringssvar vedrørende naturplanlægningen. De generelle høringssvar er sammenfattet i et samlet høringsnotat "Miljøstyrelsens generelle høringsnotat vedrørende forslag til Natura 2000-planer 2022-2027", som kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside. De områdespecifikke høringssvar er gennemgået og behandlet i lokale høringsnotater for hvert enkelt Natura 2000-område.

Til denne Natura 2000-plan er der modtaget i alt **4** høringssvar.

Høringssvar vedrørende den Strategiske Miljøvurdering behandles separat i den sammenfattende redegørelse, som ligger tilgængelig på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Svarene har berørt følgende emner:

1. Datagrundlag
2. Indsatsprogram
3. Lovgrundlag
4. Modstridende interesser
5. Målsætninger
6. Udpegningsgrundlag og områdegrænser
7. Andet

Dette høringsnotat er inddelt emnevist. I det følgende afsnit sammenfattes de væsentligste synspunkter fra hørings svarene under de ovenfor nævnte emner, hvorefter Miljøstyrelsens bemærkninger er angivet i kursiv. Sidst i høringsnotatet gennemgås eventuelle justeringer i relevante Natura 2000-plan på baggrund af de indkomne hørings svar.

Det bemærkes, at hørings svarene kun er gengivet i hovedtræk. Hørings svarene kan i deres helhed læses på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Bemærkninger til planforslaget

1. Datagrundlag

Resumé af hørings svar

En borger spørger til definitionen af en række af Natura 2000-områdets habitatnaturtyper, samt hvilke arter der er karakteristisk herfor.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Miljøstyrelsen henviser til dokumentet "Habitatbeskrivelser, årgang 2016 - Beskrivelse af danske naturtyper omfattet af habitatdirektivet (NATURA 2000 typer)".

Resumé af hørings svar

En borger finder det uklart, hvorfor der skelnes mellem "arter og fugle" i Natura 2000-planlægningen, da fugle også inddeles i arter.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Opdelingen i "arter og fugle" stammer fra EU's to naturbeskyttelsesdirektiver; fuglebeskyttelsesdirektivet og habitatdirektivet. De to naturbeskyttelsesdirektiver pålægger EU's medlemslande at bevare en række listede fugle samt (habitat)arter og naturtyper, der er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene. Det skal ske ved at udpege særlige områder, hvor disse arter og naturtyper er beskyttede. For mere information henvises til Miljøstyrelsens hjemmeside om EU's naturbeskyttelsesdirektiver.

Resumé af hørings svar

En erhvervs virksomhed bemærker, at de ikke er i stand til at genkende de kortlagte skovbevoksede habitatnaturtyper angivet i Natura 2000-planen for området. Desuden bemærker en borger, at data fra Storstrøms Amt ikke fremgår af basisanalysen.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Natura 2000-planen gælder udelukkende for habitatarter, naturtyper og fugle på områdets udpegningsgrundlag, selv om Natura 2000-planen også bidrager til at sikre andre arter og naturtyper i området gennem en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier. Skovtyper og arter er derfor ikke nævnt i planen i den udstrækning, at der ikke er tale om habitatnaturtyper eller habitatarter/fugle.

Natura 2000-planerne bygger på basisanalyserne, der redegør for datagrundlaget. Data er indsamlet i perioden 2013-2019 som en del af det nationale overvågningsprogram – NOVANA. Der er tale om kvalitetssikrede data, der er indsamlet på nationalt niveau ud fra tekniske anvisninger udarbejdet i et samarbejde mellem Aarhus

Universitet og Miljøstyrelsen. Formålet er at sikre et ensartet datagrundlag. Miljøstyrelsen finder ikke grundlag for at planlægge ud fra enkelte års registreringer fra de forskellige Natura 2000-områder, men anvender i Natura 2000-planerne kvalitetssikrede data, som indgår i den officielle danske afrapportering til EU. Der findes andre data om naturen i Natura 2000-områderne. Disse er dog ikke tilstrækkeligt ensartede og kvalitetssikrede til, at Miljøstyrelsen har inddraget dem i basisanalyserne.

Resumé af høringssvar

Det bemærkes af en borger, at der ikke er overensstemmelse mellem tilstandsvurderingen af klintens naturtyper, der bygger på botaniske registreringer (moderat naturtilstand) og klintefloden som levested for ynglefuglen vandrefalk, der ud fra en ornitologisk betragtning kan betegnes som ekstrem god.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Det har fra miljømålslovens vedtagelse været kendt, at der ikke ville være målrettede datasæt tilstede for alle arter og naturtyper. Miljøstyrelsen foretager således ikke kortlægning af levesteder for en række ynglefugle, herunder vandrefalk. Antallet af ynglepar overvåges årligt i Natura 2000-området i NOVANA-programmet.

For så vidt angår vurdering af klintefloden som levested for vandrefalk, er Miljøstyrelsen enig i, at den beregnede naturtilstand for habitatnaturtypen kystklint/klippe (1230) ikke nødvendigvis er i overensstemmelse med vurdering af klinten som levested for ynglefuglen vandrefalk. Miljøstyrelsen finder dog ikke, at eventuelle indsatser til forbedring af klintens naturtilstand er i modstrid med vandrefalkens ynglemuligheder på klintefloden.

Resumé af høringssvar

En borger finder det uklart, hvor der er registreret invasive arter i Natura 2000-området, ligesom det af basisanalysen ikke fremgår hvilke invasive arter, der er tale om – herunder invasive rovdyr.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Under Miljøstyrelsen kortlægning registreres kun invasive plantearter. Der registreres ikke invasive rovdyr. Miljøstyrelsen har bestilt DCE til at lave en gennemgang af alle Natura 2000-områderne med henblik på en vurdering af evt. forstyrrelsestrusler, hvori evt. forstyrrelser fra rovdyr vil fremgå.

Registrering af arealandel med invasive plantearter blev foretaget som et led i kortlægningen af lysåben og skovhabitatnatur i perioden 2016-2019. Miljøstyrelsen har siden NOVANA kortlægningen af habitatnatur 2016-2019 i anden sammenhæng fået forskere og fageksperter til at vurdere de ikke-hjemmehørende arter i Danmark med henblik på at vurdere, hvilke arter, der er invasive. Det vurderes, at der i øjeblikket er 77 arter, der optræder invasivt i Danmark. Listen opdateres løbende. Det drejer sig om ikke-hjemmehørende arter af dyr og planter med et stort spredningspotentiale, som har en negativ påvirkning på de hjemmehørende arter og arternes levesteder.

I forbindelse med den seneste gennemgang af listen over invasive arter i Danmark vurderes en række af de arter, som er registreret som invasive i NOVANA-kortlægningen, ikke at optræde invasivt i Danmark på nuværende tidspunkt. Det drejer sig om alle arter af ædelgran, alle arter af lærk, alle arter af gran (undtagen sitka-gran der stadig regnes som invasiv), østrigsk fyr og douglasgran samt canadisk bakkestjerne, rundlobet bjørneklo, arter af bærmispel, hvid kornel, bukketorn, hjortetaktræ, kamtschatka-rose og arter af snebær. Under høringsperioden er arealet med invasive arter i indsatsprogrammet justeret på baggrund af dette, idet der i denne planperiode alene er indsatser mod invasive arter, der aktuelt optræder som invasive arter i Danmark.

I MiljøGIS (<https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3-2022>) på Miljøstyrelsens hjemmeside er der tilføjet et lag, der viser de arealer, der ligger til grund for beregning af indsatsen mod invasive arter i Natura 2000-planerne. I MiljøGIS er der desuden tilføjet en vejledning med forklaring til de enkelte kolonner i data. Data

kan downloades til brug i eget GIS-system enten via tabelfunktionen under det pågældende tema eller ved WMS/WFS download. Data fra den oprindelige kortlægning af invasive arter kan ses under temaet "Lysåbne naturtyper (2016-2019) - Naturtilstand" i den kolonne, der hedder "invasive_1" samt under temaet "Skovnaturtyper (2016-2019)" i kolonnen "invasive".

2. Indsatsprogram

Resumé af høringssvar

En borger anser det som et problem, at der ikke er taget stilling til forvaltningsindsatsens lokalisering eller forvaltningsmetode i Natura 2000-planen, ligesom det ønskes at offentligheden får kendskab til i hvilken retning indsatsprogrammet vil gå. Samme borger gør opmærksom på, at indsats om udlægning til urørt skov bør fjernes.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Miljøstyrelsen kan oplyse, at Miljømålsloven fastlægger en opgavefordeling mellem stat og kommuner, der giver staten det overordnede ansvar for gennemførelse af direktivforpligtelserne og overlader den konkrete gennemførelse heraf til de respektive myndigheder. Natura 2000-planerne fastlægger udelukkende rammerne for den opfølgende handleplanlægning, men de fastsætter ikke specifikke krav til forvaltning af konkrete arealer.

Indsatserne i Natura 2000-planernes indsatsprogram er valgt på baggrund af en faglig tilgang. Ved gennemførelse af de enkelte indsatser skal relevante myndighed vurdere konkret, hvor det i området giver mening at gennemføre indsatsen med fokus på evt. behov for konkrete hensyn. Natura 2000-planerne indeholder langsigtede målsætninger for hvert enkelt Natura 2000-område.

Indsatser i indsatsprogrammet skal bidrage til, at de langsigtede målsætninger opfyldes på sigt, hvorfor der planperiode for planperiode prioriteres en særlig indsats, hvor behovet vurderes at være størst.

Konkret for indsatsen udlægning af urørt skov er indsatsen i indsatsprogrammet formuleret som "Urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn til naturtyper og tilknyttede arter og fugle. Ved udlæg til urørt skov skal der tages hensyn til levesteder for særligt følsomme arter", hvorfor det er en mulighed, der afhænger af de naturlige forhold i området.

Resumé af høringssvar

En borger udtrykker bekymring om, at et højt græsningstryk ved helårsgræsning uden tilskuds fodring kan medføre risiko for tab af arter på grund af overgræsning.

Miljøstyrelsens bemærkninger

I området skal der være mulighed for en forvaltning som gør brug af helårsgræsning, der giver plads til større variation i naturen og om muligt mere naturlige forhold for forskellige arter. I forbindelse med indførelse af helårsgræsning skal der tages hensyn til, om naturtyper, arter eller fugle på udpegningsgrundlaget kan være følsomme over for en sådan forvaltning. Eksempler på sådanne følsomme arter er nævnt under Natura 2000-planens overordnede målsætninger.

Resumé af høringssvar

Møn Naturforening henstiller til, at Natura 2000 planerne pålægger handleplanmyndighederne, at arbejde med strategier for, hvordan den nødvendige uforstyrrelighed kan sikres/genetableres, og forringelse af levestederne kan undgås, set i lyset af den stigende brug af Møns Natura 2000 områder til turisme og rekreation.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Miljøstyrelsen har noteret sig synspunktet og kan oplyse, at Miljøstyrelsen løbende reviderer bestemmelserne for vildtreservater med henblik på at forbedre beskyttelsen af bl.a. trækfugle og ynglefugle i forhold til forstyrrelser. Miljøstyrelsen har bestilt DCE til at lave en gennemgang af alle Natura 2000-områderne med henblik på en vurdering af evt. forstyrrelsestrusler.

Miljøstyrelsen kan desuden oplyse, at evt. ændringer af reservatbestemmelserne herunder gældende bestemmelser omkring færdselsrestriktioner ikke reguleres via Natura 2000-planlægningen, men via bestemmelserne i Bekendtgørelse af lov om jagt og vildtforvaltning.

3. Lovgrundlag

Resumé af høringssvar

Møn Naturforening gør opmærksom på, at afgørelse om ikke at skulle foretage en miljøvurdering i forbindelse med etablering af Geocenter Møn er foretaget på et forkert grundlag, og at sagen derfor bør genåbnes.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Klager over kommunal praksis falder uden for omfanget af høring af Natura 2000-planer. Kommunernes afgørelser kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet efter de gældende regler på området. Klager over kommuners sagsbehandling og forvaltning kan rettes mod Ankestyrelsen, som har det overordnede tilsyn med kommunerne.

Resumé af høringssvar

Møn Naturforening bemærker, at det tydeligt skal fremgå af Natura 2000-planerne, at alle planer, projekter og aktiviteter, som direkte eller indirekte, herunder kumulativt og på strateginiveau, kan medføre menneskelig forstyrrelse af arterne på udpegningsgrundlaget eller forringelse af levestederne, skal vurderes i forhold hertil, af den/de godkendende/tilsynsførende myndigheder.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Høringssvar med bemærkninger af juridisk karakter, herunder bemærkninger til regler, relation til anden lovgivning mv., behandlet i Miljøstyrelsens generelle høringsnotat "Miljøstyrelsens generelle høringsnotat vedrørende forslag til Natura 2000-planer 2022-2027", som kan læses på styrelsens hjemmeside.

4. Modstridende interesser

Resumé af høringssvar

Vordingborg Kommune bemærker, at der i Natura 2000-planen for området under afsnittet Modstridende naturinteresser bør tilføjes en prioritering mellem den lysåbne naturtype kalkoverdrev (6210) og skovhabitatnaturtyper, således det kommer til at fremgå hvilke skovhabitatnaturtyper, der kan konverteres til kalkoverdrev til opfyldelse af den overordnede målsætning.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Miljøstyrelsen har noteret sig Vordingborg Kommunes input til prioritering mellem habitatnaturtypen kalkoverdrev (6210) og skovnaturtyper, og vil derfor i den endelige Natura 2000-plans afsnit om modstridende naturinteresser håndtere dette ved, at tilføje en prioritering mellem skovbevoksede habitatnaturtyper og kalkoverdrev.

5. Målsætninger

Resumé af høringssvar

I relation til målsætninger for Natura 2000-området foreslår Vordingborg Kommune, at der tilføjes en generel målsætning for at bevare de botanisk vigtige forekomster af overdrev i området. Fx om fortsat at sikre sammenhæng mellem forekomster og gøre arealerne mere robuste m.v. Eller en italesættelse af, at der fortsat skal være fokus på at sikre overdrevenes naturtilstand.

Miljøstyrelsens bemærkninger

De overordnede målsætninger angiver det overordnede og langsigtede sigte for, hvordan området skal udvikle sig for såvel at sikre det konkrete områdes integritet og for at bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Konkrete naturtyper, arter og fugle er fremhævet på baggrund af en række væsentlighedskriterier fastsat ud fra en faglig vurdering, som uddybes nærmere i notatet "Teknisk overlægger notat til Natura 2000-planer" på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Miljøstyrelsen gør opmærksom på, at habitatnaturtypen kalkoverdrev med orkidéer (6210) fremgår af de overordnede målsætninger for området jf. punkt 3 i Natura 2000-planens afsnit 3.1. Således er målet, at områdets kalkoverdrev med orkidéer (6210), som er landets vigtigste, udvides i areal, og der etableres spredningskorridorer mellem de vigtigste overdrev.

Resumé af høringssvar

En borger angiver, at Natura 2000-planen bør udvides med en konkret målsætning om selvforyngelse af enebær i området.

Miljøstyrelsens bemærkninger

De konkrete målsætninger er udarbejdet ud fra habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet. Målsætningerne danner ramme for myndighedernes vurdering af, om en aktivitet eller et projekt vil være i modstrid med direktivforpligtelserne. Selvom målsætningerne på visse områder kan virke overordnede, er Natura 2000-planerne med til at sætte en klar ramme for de forskellige dele af udpegningsgrundlaget.

Målsætningerne er udarbejdet efter generelle kriterier med fokus på væsentlighed som beskrevet i Natura 2000-planens indledende afsnit om målsætninger. Det indkomne ønske om selvforyngelse af enebær i området kan derfor ikke imødekommes.

6. Udpegningsgrundlag og områdegrenser

Resumé af høringssvar

Vordingborg Kommune foreslår, at høgesanger fjernes fra områdets udpegningsgrundlag, da arten ikke er registreret i området i to på hinanden følgende overvågningsperioder. Desuden foreslår en borger, at sortplettet blåfugl optages som bilagsart på habitatdirektivet.

Miljøstyrelsens bemærkninger

I forbindelse med opdateringen af udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområderne i perioden 2018-22 blev høgesanger opretholdt på udpegningsgrundlaget i mange områder, herunder i fuglebeskyttelsesområde F90. Dette er tilfældet, selvom at høgesanger ikke er konstateret i området i en årrække, da det ikke kan udelukkes, at høgesanger stadig er i området eller vil komme tilbage igen. Der er pligt til at tage højde for alle fugle på udpegningsgrundlaget bl.a. i forbindelse med gennemførelse af projekter (habitatvurderinger). Der er ikke udarbejdet målsætninger eller indsatser for de fugle, der forventes udtaget af udpegningsgrundlaget.

Mulighederne for at foretage ændringer på udpegningsgrundlaget drøftes for tiden mellem EU Kommissionen og medlemslandene, herunder drøftes også krav til dokumentation for at udtage arter fra udpegningsgrundlaget. Eventuel udtagning af fugle, arter eller naturtyper fra det tidligere udpegningsgrundlag afventer således afklaring af disse drøftelser. Natura 2000-planerne er udarbejdet på baggrund af et bruttoudpegningsgrundlag, der omfatter udpegningsgrundlaget fra planerne for 2016-21 plus nye arter og naturtyper, der er registreret i områderne, og som falder inden for de opstillede kriterier for opdatering af udpegningsgrundlaget.

Miljøstyrelsen gør desuden opmærksom på, at sortpletet blåfugl allerede er listet på habitatdirektivets bilag IV.

7. Andet

Resumé af høringssvar

En borger bemærker at flere formuleringer og definitioner i basisanalysen samt Natura 2000-planen ikke er forståelige og bør forklares. Fx dynamisk forvaltning, naturens egen dynamik samt højbundsjord.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Høringen omhandler udelukkende høringssvar vedrørende Natura 2000-planerne. Miljøstyrelsen kan dog oplyse, at tredje generation af Natura 2000-planerne sætter et større fokus på en mere naturlig dynamik og den naturlige variation, der kan være i grupper af hhv. naturtyper, arter og fugle. Derved rummer de konkrete målsætninger den naturlige udvikling, der kan ske i et område, hvor naturtyper i grænsetilfælde naturligt kan vokse sig ind og ud af hinanden. Der tages på denne måde højde for den naturlige dynamik, der kan være i økosystemer, hvor man ikke med 100 % nøjagtighed kan forudsige, hvordan en given naturtype vil udvikle sig over tid, eller hvordan naturtyper responderer på en konkret drift og pleje. For de større, sammenhængende terrestriske Natura 2000-områder indledes de konkrete målsætninger med en formulering om naturens egne dynamikker. Det udspecificeres, at der skal være opmærksomhed på sårbare naturtyper, arter og fugle. Der ændres ikke på direktivets eller den grundlæggende forudsætning om, at der skal være fokus på, at et områdes integritet skal bevares, og at en naturlig dynamik/udvikling ikke må have en væsentlig negativ påvirkning på arter eller naturtyper og områdets bevaringsmålsætninger.

Desuden kan Miljøstyrelsen oplyse om, at der i forbindelse med den offentlige høring af Natura 2000-planerne er offentliggjort en række notater på Miljøstyrelsens hjemmeside om Natura 2000-planlægning i perioden 2022-2027, som forklarer begreber, definitioner og baggrunden bag Basisanalyser, Strategisk Miljøvurdering og Natura 2000-planerne. Specielt henledes opmærksomheden på "Hyppige spørgsmål og svar (FAQ)", "Teknisk følgenotat til Natura 2000-planer" og "Notat om basisanalyser 2022-27".

Justering af forslag til Natura 2000-plan for N171 Klinteskov og Klinteskov kalkgrund

På baggrund af de indkomne bemærkninger er Natura 2000-planens afsnit om "Modstridende naturinteresser" tilrettet, så der tilføjes en prioritering mellem den lysåbne naturtype kalkoverdrev (6210) og områdets skovbevoksede habitatnaturtyper bøg på mor (9110) og bøg på muld (9130).

Ændringen i forhold til Natura 2000-planforslaget giver ikke anledning til fornyet høring over Natura 2000-planforslaget, jf. miljømålslovens § 45.

Bilag 1: Indkomne høringssvar til Natura 2000-planforslaget N171 Klinteskoven og Klinteskov kalkgrund

Sagsnummer	Høringspart
2022 - 34194	Erhvervsvirksomhed
2022 - 37643	Borger
2022 - 39770	Vordingborg Kommune
2022 – 50785/2022 - 39385	Møn Naturforening